

neveztem. Jártam másoknál is, de senkisémet tudott egyebet mondani. A csizma díszítésére szolgáló „nyelvet“ itt nem nevezik vargabetének.

Sajnálom, hogy egyébbel nem szolgálhatok, de annyi eredménye mégis van a keresésemnek, hogy a *vargautat tesz* léte beigazolódott.“

Azóta többfelől igazolják a „vargautat“. B.-né Soós VILMA asszony, Dr. L. J.-né, B. ANNA ismerik, a két első csak az „utat“, a „betűt“ nem. L.-né a múlt nyáron is hallotta egy atyafitól, midőn a szalontai csonkatorony Arany-szobájába mentek föl: „Ejnye, milyen *vargautat teszünk!*“.

Szomorúan emlitem meg, hogy két régebben ide szakadt ember, kiket megkérdeztem a *vargabetű* felől, így magyarázza: „Hát akkor *csinállok vargabötűt*, a mikor nem akarok kerülni, hanem *átvágok*“. Ez, persze, éppen ellenkezője a vargabetének, az *átút!*

Végre van még egy érdekes adatom Herédi csizmadiától a ki azt mondta BATIZI LÁSZLÓ tanárnak: „Mikor elszabok vagy elvarrok, az a *vargabötű*, a mit aztán el kell csinálni“. LEHR ALBERT.

Zánk. Erre a szóra és származékaira („bezánkol“, „bezánkolódik“) csak egy abaújmegyei adatunk van 1839-ből (l. MTsz.). A szeptemberi számban (336. l.) G. Z. ezt mondja: „Hogy a nép ismeri-e e szót még ma is, vagy másutt is, nem tudom, de a közlés helyességében nincs okunk kételkedni, mert a *zánk* nyilván német jövevényszó: kfn. *anke*.“

Én annyit mondhatok, hogy *zánk* ma is él a nép száján. De nem közkeletű. Ismerem dunántúlról így: „Rossz a *zánkja*“, „eltörött elromlott, elkopott, elrázódott a *zánkja*“, „leütötték, lefeszítették a *zánkját*“. *Fareteszt* jelent, de ezért van *vas-zánk* is (vö. *fabádog*, Tompánál: *vasvályog* stb.). Jelent „csomó“-t is. „*Vess zánkot* rá, hogy ki ne csúszszon a kezedbül (a kötél)“. Ige származékai: *bezánkol*, *kizánkol*, *elzánkol*, *fölzánkol* (zánkot csinál rá). Ezt: *bezánkolódik*, melyet az abaúji adat „bezánkózik“ jelentésben közöl, csak ily értelemben ismerem: „becsukódik“, p. az ajtó, magátul, vagy ha befagy, bedagad.

Arra, hogy a névelő z-je a magánhangzóval kezdődő névszóhoz csapódjék (mint „azánk“ helyett = (a) „zánk“) nem tudok analóg példát. LEHR ALBERT.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

A Murányi Vénus egy helyéhez. A II. rész 95. versszakát BADICS FERENCZ az 1905. évi kiadásában (M. Remekírók. 97 l.) így nyomatta le:

Itt Kürthy Ferenczné, nem paraszt özvegyiség,
Hanem főrend s nemes *lákosi* nemzetség,
Kinek Kata nevet adott az kereszttség,
Lakik vala, s övé volt ez az örökség.

Ellenben az 1909-ik évi kritikai kiadásában (M. Tud. Akad.) e versszak 2-ik sorát így közli (59 l.):

„Hanem főrend, s Nemes *lakosi* nemzetség“, s e változat mellett megmarad az 1914. évi akadémiai kiadásban is (R. M. Költők Tára. XVII. századbeli M. Költők, 164 l.).

A változtatás szükségét a kritikai kiadás 204. s 205. lapján BADCIS így indokolja:

„[Az 1664-iki első kiadásban] Nemes *Iákosi* nemzetség mindenestre sajtóhiba, mert *Jákos* nevű helység nincs; *lákosinak* olvasva sem egészen helyes, mert *Lákos* nevű hely sincs. De *Lakos* nevű ma is négy van Zala megyében, régen talán máshol is volt; Kürthiné ezek egyikéből származván, lehetett *lakosi nemzetség*“.

Itt is bebizonyul az igazsága annak az axiómának — a mit az Akadémia, annyi keserves tapasztalata után, egyszer már csakugyan szigorú utasítással adhatna a megbizottaknak —, hogy t. i. a régi szövegek kétséges írás- vagy sajtóhibáit jobb az új kiadásban változatlanul meghagyni, semmint esetleg hibásan kijavítani. Ime a bizonyíték:

CSÁNKI DEZSŐ (Tört. Földr. I: 156) a gömörmezei régi családok során említi a *Jákófiakat*; NAGY IVÁN pedig többek közt ezt írja rólok: „*Jákóffy család.* (Rahói és Szuhai ̄). Gömör vármegye egyik nevesebb kihalt családja. Irattak Szuháról, de leginkább Rahóról, mely ősi birtokuk volt... A család nemzedéksorát férfiaágon Ferencz, murányi kapitány 1639-ben zárta be. Ennek testvére: Kata előbb Kürthy Ferencz, utóbb Jánoky Gáspár felesége“.

Tehát a *Jakófi* am. *Jákófi*, nem pedig *lakosi*. SZILY KÁLMÁN.

Begyén = bölény. Nyelvészeink figyelmét PUTNOKY IMRE csak néhány hónap előtt terelte e szóra (MŰ. X: 96). Én a következő régibb munkákban akadtam a nyomára: Album Oltardianum nevű krónikában 1134-ből (Trauschenfels: Deutsche Fundgrube z. Gesch. Siebenb. 1860. a 10. lapon): „Die wilden Ochsen... so von die zeckelu *Begyen* oder *beogin* genannt. — RÁKÓCZY Gy. egy levelében 1643-ból (GR. LÁZÁR KÁLMÁN: A szabad term.-ből 1873 a 175. lapon): „*Begyimes* vadászatot rendeltünk“... „*Begyin* vadászathoz értó peczézeivel“. E levelet GR. KEMÉNY JÓZSEF közölte. Vajjon hiteles-e? — CSIBA ISTV: Dissert. hist. phys. de mont. 1714 a 128. lapon: „Uros, quos Siculi *Begyie* appellant“. — BSZD.-nál: „*Bedény*: erdei Bika, jáhor, belénd, *begyény*, bölény. — PPB. (1801): *Begyény*, Urus, Auerochs. — EDLINGER A. (Erklär. d. Tiernamen, Landshut 1886 a 114. lapon) kisüti, hogy a *begyin* szó töve a *begy* = dicker Hals! Kalauza e tekintetben csak PODHORSZKY hirhedt magyar-khinai szótára lehetett, melyre hivatkozik s a hol a *begy* szó csakugyan előfordul.

Vajjon a köv. erdélyi helynevek ide tartoznak-e? *Begyenkő*, *Begyenkő-völgy* és *Begyenkő-rét* Altorján; *Begyenvölgy*, *Begyenpatak* és *Begyén bérce* (Brassónál) (l. Orbán Bal.).

Nagyszeben.

SZALAY BÉLA.

Sületlenség. Az „Archiv für slavische Philologie“ legutóbbi számában (l. XXXV. köt. 349 s köv. lp.) a többi közt van egy értekezés, a melynek ez a czíme: „Beiträge zur ukrainischen Wortforschung von R. STOCKI“. Az értekezés szótárszerűen felsorol egy